

BOSNA I HERCEGOVINA

Agencija za predškolsko,
osnovno i srednje obrazovanje

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА

Агенција за предшколско,
основно и средње образовање

IZVJEŠĆE O RADU

*AGENCIJE ZA PREDŠKOLSKO, OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE
ZA 2022. GODINU*

Mostar, 27.01.2023. godine

Broj: 01-33-1-124/23
Mostar, 27.01.2023. godine

Na temelju članka 24. Zakona o ministarstvima i drugim organima uprave Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, br. 5/03, 42/03, 26/04, 42/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09, 103/09, 87/12, 6/13, 19/16 i 83/17) i članka 11. Odluke o godišnjem planiranju rada i načinu praćenja i izvješćivanja o radu u institucijama Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 94/14), Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje, p o d n o s i

IZVJEŠĆE O RADU
AGENCIJE ZA PREDŠKOLSKO, OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE
ZA 2022. GODINU

I - UVOD

Agencija za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje je samostalna upravna organizacija osnovana na razini institucija Bosne i Hercegovine, Zakonom o Agenciji za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje („Službeni glasnik BiH“, broj 88/07) i ima svojstvo pravne osobe. Agencija je nadležna za uspostavljanje standarda znanja i ocjenjivanje postignutih rezultata, razvoj zajedničkog jezgra nastavnih planova i programa u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju, kao i za druge stručne poslove u oblasti standarda znanja i ocjenjivanja kvaliteta koji su određeni posebnim zakonima i drugim propisima. Ustrojstveno je organizirana na način da, uz sjedište Agencije u Mostaru, postoje dvije organizacijske jedinice u Sarajevu i Banja Luci. Svaka jedinica ima specifičan opseg poslova, čijom se sinergijom izvršavaju specifični zadaci u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju. Realizacija aktivnosti u 2022. godini predstavljala je svojevrstan izazov zbog, još uvijek, aktualne pandemije korona virusa, ali je brzom prilagodbom, organizacijom poslovnih procesa i u dogовору с partnerima, realizacija planiranih aktivnosti ostvarena na visokoj razini, a u nekim segmentima je urađeno i više u odnosu na planirano.

Programom rada za 2022. godinu Sektor za izradu Zajedničke jezgre nastavnih planova i programa (ZJNPP) u predškolskom, osnovnom i srednjem općem obrazovanju, planirao je projekt *1.1.1 Izrada Smjernica za provedbu ishoda učenja u inkluzivnom odgoju i obrazovanju*

U sklopu ovog projekta, prema planiranim aktivnostima izrađen je Nacrt Smjernica za provedbu ishoda učenja u inkluzivnom odgoju i obrazovanju. Urađen je izbor stručnjaka iz područja inkluzivnog odgoja i obrazovanja, osnovana je Radna skupina koju čine stručnjaci iz matematičkog područja, područja povijesti i tjelesno-zdravstvenog područja. Održano je nekoliko on-line sastanaka sa stručnjacima i nekoliko sastanaka sa članovima Radne skupine, te je uživo održan jedan seminar.

Zbog nedostatka finansijskih sredstava, još uvijek nije urađena lektura završenoga dokumenta. Lektura je nužna i za slanje dokumenta nadležnim ministarstvima obrazovanja i pedagoškim zavodima na davanje komentara.

Drugi specifični cilj, koji provodi Odjel za standarde znanja - učeničkih postignuća i ocjenjivanje rezultata u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju, jeste *Ishodi učenja i standardi u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju, obrazovanju odraslih i cjeloživotnom učenju*.

2.1.1 Prvi program je Razvoj standarda znanja, ocjenjivanje postignutih rezultata i kvalitete obrazovanja u predškolskom, osnovnom, srednjem općem i srednjem strukovnom obrazovanju.

U okviru aktivnosti iz oblasti predškolskog odgoja i obrazovanja, a na temelju ranije provedenog istraživanja kvaliteta u predškolskim ustanovama, realizirane su aktivnosti na izradi *Standarda kvaliteta rada predškolskih ustanova*. Odbor Agencije za predškolsko, osnovno i srednje obrazovanje usvojio je dokument „Standardi kvaliteta rada predškolskih ustanova“ 17. 10. 2022. godine na 33. sjednici Odbora Agencije.

U prosincu 2022. godine Agencija je organizirala okrugli stol, na kojem je nadležnim obrazovnim vlastima i stručnoj javnosti predstavila Standarde kvaliteta rada predškolskih ustanova, a potom dostavila predstavljeni dokument i zaključke okruglog stola.

Standardi kvaliteta rada predškolskih ustanova predstavljaju jedinstven okvirni dokument o kvalitetu organiziranog predškolskog odgoja i obrazovanja kojim su obuhvaćeni definirani standardi kvaliteta rada za šest bazičnih područja kvaliteta rada u predškolskim ustanovama.

U okviru aktivnosti vezanih za *definiranje standarda učeničkih postignuća* finalizirani su i usvojeni apriorni standardi učeničkih postignuća za tjelesno i zdravstveno područje, tehniku i informacijske tehnologije i strani jezik za kraj III., VI. i IX. razreda osnovne škole i kraj IV. razreda srednjeg odgoja i obrazovanja. Naime, zbog izostanka sudjelovanja BiH u međunarodnim istraživanjima PIRLS 2021, PISA 2022 i TALIS 2024, Agencija je redefinirala Program rada za prvu polovicu 2022., te shodno tome uspješno definirala prethodno spomenute standarde učeničkih postignuća, koji su usvojeni od strane Odbora Agencije kako slijedi:

- Dokument: Standardi učeničkih postignuća za tjelesno i zdravstveno područje, usvojen na 27. sjednici Odbora Agencije održanoj 27. 4. 2022.
- Dokument: Standardi učeničkih postignuća za tehniku i informacijske tehnologije, usvojen na 32. sjednici Odbora Agencije održanoj 19. 9. 2022.
- Dokument: Standardi učeničkih postignuća za strani jezik, usvojen na 34. sjednici Odbora Agencije održanoj 10. 11. 2022.

Standardi učeničkih postignuća trebaju poslužiti kao mehanizam koji će osigurati i unaprijediti kvalitetu obrazovanja.

2.1.2 Drugi program je Sudjelovanje u međunarodnim istraživanjima

PIRLS 2021 i PISA 2022 – Agencija je uradila sve neophodne pripreme za realizaciju PIRLS 2021 i PISA 2022 istraživanja u skladu s propisanim međunarodnim rokovima, koji su zahtijevali pripremu i realizaciju svih aktivnosti sve do faze uzorkovanja i testiranja u školama. Predsjedništvo BiH je donijelo Odluku o odobravanju zaključivanja Sporazuma o sudjelovanju Bosne i Hercegovine u PISA 2021 (2022). Međutim, na temelju zaključaka s

posebne sjednice Narodne skupštine Republike Srpske Agencija je redefinirala Program rada u 2022., kako je već ranije navedeno.

TIMSS 2023, ICILS 2023 – Predsjedništvo Bosne i Hercegovine je na 25. redovitoj sjednici, održanoj 31.3.2022., donijelo odluke o davanju odobrenja Agenciji za zaključivanje Sporazuma o sudjelovanju BiH u međunarodnom istraživanju kompjuterske i informacijske pismenosti ICILS 2023 u digitalnom obliku i Sporazuma o sudjelovanju BiH u međunarodnom istraživanju trendova u znanju matematike i prirodnih znanosti TIMSS 2023 u digitalnom obliku. Shodno tome, Agencija je zaključila sporazume o sudjelovanju BiH u ova dva istraživanja i preuzeila potrebne korake za uspješnu provedbu tih istraživanja u Bosni i Hercegovini te je ubrzano radila na stvaranju uvjeta za realizaciju probnog istraživanja. Naime, u većini država sudionica, pripreme i realizacija probnog istraživanja već su bili završeni, a u slučaju BiH, Agencija je tek tada dobila političku suglasnost da uđe u pripreme i u što kraćem roku realizira probno istraživanje. Probno istraživanje je provedeno na početku školske 2022./23. godine na sva tri službena jezika u upotrebi u BiH u školama u FBiH i Brčko Distriktu BiH. Republika Srpska je tražila poseban status koji se odnosi na benchmarking (dodatno područje mjerjenja) u RS i međunarodnu vidljivost RS u izvješćima za oba istraživanja. Od rujna 2022. godine su u tijeku pregovori s predstavnicima Ministarstva prosvjete i kulture RS i Republičkog pedagoškog zavoda RS, u cilju iznalaženja načina za dobivanje statusa za dodatno područje mjerjenja. Dogovoren je potpisivanje Protokola o međusobnoj suradnji u okviru Međunarodnog istraživanja računarske i informatičke pismenosti učenika – ICILS 2023 i Međunarodnog istraživanje trendova u znanju matematike i prirodnih znanosti – TIMSS 2023. Veliki problem predstavlja činjenica da BiH još uvijek nije dobila uzorak za ova istraživanja. Naime, IEA je formirao uzorak za sve zemlje sudionice još u rujnu 2022. Sve te zemlje rade na pripremi za glavno istraživanje, a BiH još uvijek nema formiran uzorak. Bitno je naglasiti da je, budući da su oba istraživanja u digitalnom obliku, Agencija svojim ograničenim ljudskim, materijalnim i vremenskim resursima uspjela da pripremi sve instrumente pomoću dvije vrste softvera, jednog za upitnike, a drugog za testove. Urađeni su:

- Prijevod i adaptacija TIMSS zadatka iz matematike i prirodnih znanosti, završena je verifikacija prijevoda, trenutno je u tijeku faza provjere izgleda rasporeda teksta i drugih sadržaja, čeka se odgovor.
- Četiri (4) vrste upitnika za TIMSS su prevedene, adaptirane, unesene u softver, završena je verifikacija prijevoda, izgleda teksta, urađeni playeri za svaki upitnik na 3 jezika; sve je u fazi konačne provjere.
- Tri (3) vrste upitnika za ICILS su prevedene, završena verifikacija prijevoda i trenutno se unosi u sustav kako bi se poslalo na verifikaciju izgleda teksta.
- Prevedeni su i adaptirani svi ICILS moduli, preveden upitnik za učenika na srpskom i bosanskom jeziku; trenutno je u tijeku popunjavanje adaptacijskih formi i prijevod na hrvatski jezik da bi se sve poslalo na verifikaciju prijevoda.
- Pripremljene su IEA forme za TIMSS i ICILS uzorak; sve poslano do međunarodnog kontraktora za uzorak, odgovara se na pitanja vezano za potrebe uzorka.

Potrebno je naglasiti da je svaki segment priprema za istraživanje standardiziran i da međunarodni kontraktori prate kvalitet rada na svakom zadatku.

TALIS 2024 – Agencija je uradila sve neophodne pripreme za dobivanje suglasnosti za sudjelovanje u TALIS 2024 istraživanju, međutim, svi rokovi propisani međunarodnim standardima za sudjelovanje u ovom istraživanju su istekli, tako da je Agencija informirana od strane organizatora (OECD) da je izgubljena mogućnost sudjelovanja u TALIS 2024 istraživanju.

SEKUNDARNA ANALIZA MEĐUNARODNIH ISTRAŽIVANJA PROVEDENIH U BiH- Agencija je, zbog važnosti dobivenih podataka iz međunarodnih istraživanja, objavila dvije publikacije s ukupno četiri istraživačka rada.

1. Analiza zadataka po sadržajnim i kognitivnim domenama TIMSS 2019
- Kvalitativna analiza TIMSS ispitnih zadataka za matematiku - razredna nastava
- Kvalitativna analiza TIMSS ispitnih zadataka za prirodne znanosti - razredna nastava
2. Značaj međunarodnih istraživanja u obrazovanju u unapređenju akademskih postignuća preduniverzitetskog obrazovanja, koja sadrži:
  - Utjecaj domaće zadaće na postignuća učenika iz BiH u okviru istraživanja TIMSS 2019
  - Predškolski odgoj i obrazovanje kao determinanta postignuća učenika iz BiH u TIMSS 2019 istraživanju
  - Čitalačka pismenost u PISA 2018 istraživanju

2.1.3 Treći program je Provedba međunarodnih projekata iz programa ERASMUS+, odnosno projekta eTwinning.

eTwinning je zajednica škola u Evropi, platforma za odgojno-obrazovne radnike (odgajatelje, učitelje, nastavnike, ravnatelje, pedagoge, bibliotekare itd.), koji rade u ustanovama predškolske, osnovnoškolske i srednjoškolske razine obrazovanja europskih država i šire, članica eTwinning programa. Platforma pruža niz mogućnosti za besplatni profesionalni razvoj za odgojno-obrazovne radnike.

eTwinning projektni ciklus za period 2019.-2022. uspješno je završen, 31.3.2022. godine, a 1.4.2022. započeo je novi eTwinning projektni ciklus za period 2022.-2023. Agencija djeluje kao Državna organizacija za podršku (DOP). Početkom novog eTwinning projektnog ciklusa pokrenuta je nova elektronska platforma ESEP – Europska platforma za školsko obrazovanje (European School Educational Platform) koja je trebala objediniti sve platforme Europske komisije na jedno mjesto. Ova promjena, iako je bilo najavljenoj jednostavno prenošenje podataka s jedne platforme na drugu, dovela je do gubitka velikog broja podataka, poteškoća i prekida u rada platforme. U Bosni i Hercegovini je broj korisnika platforme u rujnu 2022. godine, prije potpunog gašenja stare elektronske platforme, dosegao cifru od 2.090 registriranih nastavnika, 620 škola/ustanova i preko 1.669 realiziranih projekata. Potrebno je napomenuti kako prijenos podataka do ovog trenutka još uvijek traje. S 31.12.2022. BiH je na novoj platformi imala registriranih 606 nastavnika i pokrenuta su 122 projekata. Dodatne podatke nije moguće dobiti jer još nije završen dio nadogradnje nove platforme vezan za statističke podatke.

Odjel za srednje strukovno obrazovanje i obuku, cjeloživotno učenje i obrazovanje odraslih je za 2022. godinu imala planiran program: *Unapređenje i podrška procesima osiguranja kvaliteta srednjeg strukovnog obrazovanja i obuke i cjeloživotnog učenja*. U okviru ovog programa realizirana su dva projekta s pet aktivnosti.

3.1.1. Razvoj standarda zanimanja i standarda kvalifikacija i praćenje primjene modularnih NPP-a

3.1.1.1. Razvoj standarda zanimanja/standarda kvalifikacija

Agencija kontinuirano kroz svoje aktivnosti stvara pretpostavke za razvoj i implementaciju kvalifikacijskog okvira Bosne i Hercegovine i osiguranja kvaliteta u oblasti srednjeg strukovnog obrazovanja i pruža podršku diferenciranom pristupu razvoja kurikuluma

orientiranog na ishode učenja. U skladu s planiranim aktivnostima u 2022. godini, Agencija je razvila standard zanimanja za zanimanje auto-mehatroničar.

Agencija je u 2022. godini nastavila suradnju s Mrežom VET centara jugoistočne Europe (SEEVET Net) i sudjelovala u realizaciji aktivnosti razvoja regionalnih standarda.

3.1.1.2. Razvoj IS u SSO - prikupljanje i obrada osnovnih pokazatelja o učenicima i školama za 2020./2021. školsku godinu

U okviru redovnih aktivnosti i suradnje s nadležnim ministarstvima obrazovanja u Bosni i Hercegovini tijekom 2022. godine prikupljani su osnovni podaci o srednjim strukovnim školama, učenicima i nastavnim planovima i programima. Aktivnosti su obuhvaćale pripremu za prikupljanje podataka, šifriranje, ažuriranje i obradu podataka. Na temelju ovih podataka vršena je analiza i izrada tabelarnih pregleda koji su se koristili za izvješće o primjeni nastavnih planova i programa u srednjem strukovnom obrazovanju u BiH.

3.1.1.3. Praćenje primjene modularnih NPP

Na temelju prikupljenih podataka o školama, učenicima i nastavnim planovima i programima u srednjem strukovnom obrazovanju u BiH za prethodne školske godine (dekada) finalizirano je izvješće *Modularni nastavni planovi i programi u srednjem strukovnom obrazovanju u Bosni i Hercegovini u periodu 2010. – 2021. godina*.

Izvješće kroz analizu podataka daje pregled kretanja i promjena u primjeni modularnih nastavnih planova i programa u srednjem strukovnom obrazovanju u Bosni i Hercegovini.

Agencija od 2022. godine, kroz sudjelovanje u regionalnom projektu *Unapređenje kvaliteta obrazovanja i obuke u jugoistočnoj Europi*, sudjeluje u izradi standarda i procedura za razvoj ljudskih resursa u oblasti eksterne evaluacije.

3.1.2. Međunarodni programi u okviru ERASMUS + programa

3.1.2.1. EPALE -Aktivnosti NSS za platformu EPALE

U okviru novoga ciklusa 2022.-2024. projekta EPALE (Elektronska platforma za obrazovanje odraslih u Europi) u 2022. godini, državni tim za podršku EPALE Bosna i Hercegovina realizirao je planirane aktivnosti. Pored redovitih aktivnosti koordinacije i administracije platforme za Bosnu i Hercegovinu, redovito je pružana podrška i izvršena registracija novih korisnika na EPALE platformu u BiH. Održana je državna konferencija EPALE za Bosnu i Hercegovinu i započele su aktivnosti na kreiranju dokumenta „Regionalni okvir kompetencija medijske pismenosti“ u saradnji s NSS timovima iz regije.

Agencija kontinuirano sudjeluje u redovnim aktivnostima Ekonomski komisije UN za Europu, Upravnog odbora za obrazovanje za održivi razvoj, koja se bavi implementacijom ciljeva UNECE Strategije za obrazovanje za održivi razvoj u nastavne planove i programe.

II - ZVJEŠTAJ O PROVOĐENJU AKCIJNOG PLANA PREDVIĐENOG GODIŠNJIM PROGRAMOM RADA AGENCIJE ZA PREDŠKOLSKO, OSNOVNO I SREDNJE OBRAZOVANJE

Opći ciljnacela razvitiči: Pametan rast

Strateški cilj: Razvoj ijudskih resursa

Srednjoročni cilj: Razvoj kvaliteta predškolskog, osnovnog i srednjeg odgoja i obrazovanja i cijeloživotnog obrazovanja u Bosni i Hercegovini

Specifični cilj: 1. Razvoj zaledničke jezgre nastavnih planova i programa definirane na ishodima učenja;

2. Razvoj standarda učeničkih postignuća i postignutih rezultata u predškolskom, osnovnom i srednjem općem obrazovanju;

3. Razvoj standarta u srednjem strukovnom obrazovanju, obrazovanju odraslih i cijeloživotnom učenju.

Program, projekt i aktivnost	Nositelj aktivnosti organizacione jedinice	Podjednačna vrijednost (od 0 do 100)	Ciljana vrijednost (od 0 do 100)	Ostvarena vrijednost (daneski status)	Zvori finansiranja i trčkovi	Vrijeme provedenja	Komentar
1.1.1.1. Razvoj zaledničke jezgre nastavnih planova i programa definirane na ishodima učenja							
1.1.1.1.1. Razvoj zaledničke jezgre nastavnih planova i programa definirane na ishodima učenja	Odjel za ZNPP	0	1	1	prorčen	29.000,00	IV Aktivnost je nastavljena realizaciji 2023. Godine
1.1.1.1.2. Razvoj zaledničke jezgre nastavnih planova i programa definirane na ishodima učenja	Odjel za ZNPP	0	12+10=22	C	prorčen	51.000,00	I-V U toku

2.1. Izodi učenja i standardi u predškolskom, osnovnom i srednjem obrazovanju, obrazovanju odraslih i ujedoznatom uređenju										
2.1.1. Sazetak standarda znanja i rezultata postizanja										
2.1.1.1. Izrada standarta kvaliteta predškolskih ustanova	Odjel za standarde znanja	Broj standarde znanja	14	15	15	proračun	57.000,00	57.000,00	I-IV	
2.1.1.2. Izrada autoričkih standarda učenja i postizanja	Odjel za standarde znanja	Broj standarde znanja	23	25	35	proračun	90.000,00	167.041,39	I-IV	
2.1.2. Utiske u međunarodnim istražanjima *	PISA 2021 * 2.1.2.1. Izrada PISA 2021 istraživanja za BiH	Odjel za standarde znanja	Broj objavljenih izvješćaja	0	1	0	proračun	65.000,00	39.800,00	I-IV
PISA 2022 * 2.1.2.2. PISA 2022	Odjel za standarde znanja	Broj realizovanih istraživanja	0	1	0	proračun	100.000,00	60.000,00	I-IV	
TWSS 2023 * 2.1.2.3. Rezultati prebroditi testiranja	Odjel za standarde znanja	Broj realizovanih istraživanja	0	1	1	proračun	51.000,00	51.000,00	I-IV	
CILS 2023 * 2.1.2.4. Rezultati prebroditi testiranja	Odjel za standarde znanja	Broj rezerviranih istraživanja	0	1	1	proračun	51.000,00	51.000,00	I-IV	

TALIS 2024 - 2.1.2.5. Pripreme za realizaciju istraživanja	Odjel za standarde znanja	Broj objavljenih saglasnosti	0	1	0	proračun	20.000,00	10.000,00
Sekundarna analiza 2.1.2.6 Sekundarna analiza za međunarodnih istraživanja provedenih u BH	Odjel za standarde znanja	Broj uredjenih štampanih radova	0	2	4	proračun + donator	65.000,00	75.000,00
2.1.3 Provedba međunarodnih projekata iz programa ERASMUS+	Odjel za standarde znanja	Broj izvršenih izvješća	6	7	7	proračun + donator	125.000,00	89.000,00
2.1.3.1 Provedba ERASMUS+ projekta eTwining	Odjel za standarde znanja							
3.1 Unapređenje i podrška presema osiguranja kvaliteta srednjeg stručnog obrazovanja i obuke i cijelog učenog učenja								
3.1.1 Razvoj standara zanimanja i standarda kvalifikacija i pratičene praviljene modularnih NPP-a	Odjel za SSO	vraćeni dokument	broj	25	26	proračun	85.000,00	85.000,00
3.1.1.1 Razvoj standara zanimanja i standarda kvalifikacija	Odjel za SSO	izvršen priček	broj	0	1	proračun	180.000,00	180.000,00
3.1.1.2 Razvoj IS u SSO - prikupljanje i obavljanje potrebnih pokazateleja o učenicima i skorana za 2021/22 š.g.	Odjel za SSO	izvršen priček	broj	0	1	proračun	180.000,00	180.000,00
3.1.1.3 Pratične praviljene modularnih NPP	Odjel za SSO	izvršen priček	broj					

3121. EPAL-E Aktivnost NSS za digitarni LPAL-E	Oujet za SSO registracija kontrola	broj lijek	500	600	preračun +dodatak	117.995,00	83.127,63	1.147	IV
---	--	---------------	-----	-----	----------------------	------------	-----------	-------	----